

Ženy a muži v datech

2023

Spolufinancováno
Evropskou unií

Úřad vlády České republiky

To je
rovnost

ČESKÝ
STATISTICKÝ
ÚŘAD

Ženy a muži v datech 2023

ISBN 978-80-7440-327-9 (Úřad vlády ČR; elektronicky)

Vydal: Úřad vlády ČR.

Tisk: Úřad vlády ČR.

Grafické a obsahové zpracování: Úřad vlády ČR.

Titulní obrázek byl vytvořen pomocí umělé inteligence.

Dotisk 1. vydání, leden 2024.

Odbor rovnosti žen a mužů, Úřad vlády ČR

Kontaktní osoby:

Mgr. Marta Musilová,
musilova.marta@vlada.cz

Mgr. Ondřej Medal
medal.ondrej@vlada.cz

nábř. E. Beneše 4, 118 01 Praha,
Česká republika

Pro více informací jsou vám k dispozici oficiální webové stránky: vlada.gov.cz v části věnované Radě vlády pro rovnost žen a mužů, případně stránky: tojerovnost.cz.

Odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí, Český statistický úřad

Kontaktní osoba:

Mgr. Dalibor Holý
dalibor.holy@czso.cz

Č. j.: CSU-015120/2023

Na padesátém 81, 100 82 Praha,
Česká republika

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ: czso.cz.

Ženy a muži v datech 2023

Odbor rovnosti žen a mužů Úřadu vlády ČR

Odbor zodpovídá za tvorbu a vyhodnocování politik a opatření pro zlepšení situace v oblasti rovnosti žen a mužů na celostátní úrovni. Kromě metodické podpory orgánům veřejné správy vykonává další analytickou, osvětovou a vzdělávací činnost.

Dále odbor monitoruje naplňování Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030, vládního dokumentu pro uplatňování politiky rovnosti žen a mužů v ČR. V neposlední řadě plní funkci sekretariátu Rady vlády pro rovnost žen a mužů, stálého poradního orgánu vlády ČR.

Odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí Českého statistického úřadu

V roce 2002 vzniklo na ČSÚ Zvláštní oddělení specifických statistik obyvatelstva se zaměřením na migraci a genderové statistiky, později začleněné do Odboru statistiky trhu práce a rovných příležitostí.

Odbor shromažďuje a kompletuje statistické údaje za pracovní trh, které člení podle pohlaví a věku. Statistiky monitorují situaci na pracovním trhu a také téma rovnosti žen a mužů. Od roku 2024 přecházejí migrační statistiky pod demografii, a agenda rovných příležitostí je zrušena, sběr dat podle pohlaví je nadále zachován ve Veřejné databázi ČSÚ.

Milé čtenářstvo,

brožura, kterou držíte v ruce, je pravidelně publikována každé tři roky. Jejím cílem je představit vybrané genderové statistiky o české společnosti, a to čtenářsky přívětivým způsobem.

Genderové statistiky nám pomáhají lépe porozumět, kde a jaká jsou hlavní oblasti společenských nerovností. Jsou proto klíčové pro dosažení spravedlivé společnosti, kde ženy i muži mohou žít svobodně a plně rozvíjet svůj potenciál bez ohledu na společenská očekávání. Statistiky o současném stavu genderové rovnosti v České republice vytváří základ pro tvorbu evidence-based opatření (tj. politiky založené na faktech).

Publikace je členěna do 8 kapitol, které úzce souvisí se Strategii rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030. Brožura souhrnně představuje data z následujících tematických oblastí: Demografické charakteristiky, Práce a péče, Rozhodování, Bezpečí, Zdraví, Poznání, Společnost a Vnější vztahy.

Přejeme Vám inspirativní čtení!

Obsah

Základní používané pojmy	6
Stručná historie rovnosti žen a mužů v Česku	7
Historické milníky	8
Metodologické vysvětlivky	10
1. Demografické charakteristiky	11
2. Práce a péče	18
3. Rozhodování	30
4. Bezpečí	38
5. Zdraví	44
6. Poznání	54
7. Společnost	64
8. Vnější vztahy	70

Základní používané pojmy

Gender označuje kategorii odkazující na sociálně a kulturně podmíněné a konstruované rozdíly a charakteristiky, které společnost přisuzuje ženám a mužům na základě jejich pohlaví.

Pohlaví označuje biologické a fyziologické znaky odvozené od chromozomů, reprodukčních orgánů apod., které ovlivňují fenotypové znaky spojené se samicemi a samci v rámci daného druhu.¹

Rovnost žen a mužů znamená stejnou viditelnost, rovné postavení a účast žen a mužů ve všech sférách veřejného a soukromého života na všech úrovních.

Genderové stereotypy jsou zjednodušující a zaujaté představy týkající se vlastností, názorů a rolí žen a mužů ve společnosti, zaměstnání a rodině.

Intersekcionalita je analytický nástroj pro zkoumání a pochopení způsobů, jimiž se hledisko pohlaví a genderu prolíná s ostatními vlastnostmi či identitami, a jak tyto způsoby ovlivňují konkrétní zkušenosti dané osoby.²

¹ Blíže viz <https://genderaveda.cz/jedna-velikost-nejaci/>.

² Blíže viz <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1263>.

Stručná historie rovnosti žen a mužů v Česku

Cesta rovnoprávnosti začala na území dnešní České republiky v 19. století. Byla úzce provázána s národním obrozením a později spjata s úsilím budovat demokratický stát za první republiky. Níže uvádíme vybrané osobnosti, které se významně zasadily o prosazování rovnosti žen a mužů v Česku.

Františka Plamínková

Politická, feministka, právnička a organizátorka československého ženského hnutí byla jednou z nejvýznamnějších žen 20. století. Zasadila se mimo jiné o volební právo žen a zrušení celibátu učitelek.

Tomáš Garrigue Masaryk

První československý prezident otevřeně a aktivně prosazoval rovné postavení žen a mužů ve společnosti. Byl členem ženského hnutí, v rámci kterého podporoval volební právo žen a vyšší účast žen ve veřejném a politickém životě.

Milada Horáková

Jedna z hlavních bojovnic za práva žen. Horáková nebyla „pouze“ obětí nechvalně proslulé justiční vraždy, jako politička se výrazně zasloužila o zlepšení postavení žen, a to díky spolupřípravě nových zákonů o rodině či právní ochrany dětí.

Historické milníky

První české lékařky

B. Kecková a A. Bayerová promovaly na univerzitě v Curychu jako první české lékařky. Na českých lékařských fakultách v té době ženy studovat nemohly.

1880-1881

První poslankyně

B. Viková-Kunětická vyhrála volby do Českého zemského sněmu a stala se první poslankyní.

1912

Minerva

Díky Elišce Krásnohorské vzniklo v Praze první dívčí gymnázium.

1890

Studium na univerzitě

Ženy mohly začít studovat filosofické fakulty. Ostatní fakulty následovaly později, např. právnické fakulty (1918).

1897

Všeobecné volební právo pro muže

Reforma zrušila tzv. kuriový systém a udělila všem mužům rovná práva volit do Říšské rady.

1907

1905

Nobelova cena za mír
Pražská rodačka, Bertha von Suttner, získala jako první žena Nobelovu cenu za mír.

1918

Vznik Československa

První volební práva žen

Ženy v ČSR vybojovaly právo volit a být voleny do obecních zastupitelstev. První starostkou se stala A. Matoušková.

1919

1920

Ústava Československé republiky

Ústava ukotvila volební práva žen. Proběhly první parlamentní volby, v nichž volily a mohly být voleny ženy.

První docentka a profesorka

M. Paulová se stala jako mimořádná vědkyně první docentkou, později i první profesorkou.

1925

1948

Komunistický státní převrat

1949

Nový zákon o rodině

Zavedl rovnost mezi manželem a manželkou a společné vlastnictví. Odstranil právní institut hlavy rodiny, podle nějž muž vedl domácnost a manželka mu byla povinná poslušností.

Legalizace potratů

Zrušení trestní odpovědnosti ženy za potrat.
K povolení bylo třeba svolení potratové komise.

Hormonální antikoncepce

V ČSSR byla uvedena na trh
hormonální antikoncepce.

1957

Rodičovský příspěvek

Nárok na příspěvek měli
matky i otcové pečující
alespoň o jedno dítě
do věku tří let.

1965

Zrušení potratové komise

Žádost mohla být odmítnuta pouze
ze zdravotních důvodů nebo pro
příliš pokročilé těhotenství.

1990

1989

1986

Sametová revoluce

Listina základních práv a svobod

Listina vyjadřuje
princip rovnosti
v důstojnosti a právech.
Dále zaručuje základní
lidská práva všem bez rozdílu.

1991

Evropská úmluva o lidských právech

Řeší mj. diskriminaci na základě
pohlaví a umožňuje se obracet
na Evropský soud
pro lidská práva.

1992

1993
Vznik
České
republiky

Pekingská akční platforma

Státy po celém světě se zavázaly
k prosazování rovných příležitostí a zohledňování
dopadů politik a opatření na ženy a muže

1995

Rodičovská dovolená

Novela přinesla institut „rodičovské
dovolené“. Mužům byla v případě čerpání
garantována stejná ochrana ve sféře
práce jako ženám.

2001

2004

Vstup ČR
do EU

Antidiskriminační zákon

Zákon ukotvuje povinnost rovného zacházení
a definuje právní prostředky ochrany před diskriminací.

2009

Vládní strategie pro rovnost žen a mužů

První střednědobý rámcový
dokument vlády pro uplatňování politiky rovnosti žen a mužů, na který
navazuje Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030.

2014

Metodologické vysvětlivky

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval. Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Tam, kde součet čísel ve struktuře nedává přesně počet 100 %, došlo k chybě zaokrouhlením.

V publikaci se chápe věk (resp. doba trvání) jako dokončený (tj. věk při posledních narozeninách). Pokud se v publikaci objeví např. text „-19“ používá se ve významu „do 19 dokončených let včetně“ neboli „osoby, které ještě neoslavily dvacáté narozeniny“. Obdobně se např. text „65+“ objevuje ve významu „osoby ve věku 65 a více let“ neboli „osoby, které již oslavily šedesáté páté narozeniny“. Dále např. text „20–24“ lze chápat jako „věková skupina těch, kteří již dosáhli 20. narozenin, ale nedosáhli 25. narozenin“.

1. Demografické charakteristiky

Věková struktura v letech 1945 a 2022.

Hodnoty jsou uvedené v tisících.

1945

Ženy

4 150 tis.

Věk

100

90

80

70

60

50

40

30

20

10

0

Muži

3 945 tis.

100 80 60 40 20
tisíce

20 40 60 80 100
tisíce

2022

Ženy

5 519 tis.

Věk

100

90

80

70

60

50

40

30

20

10

0

Muži

5 308 tis.

100 80 60 40 20
tisíce

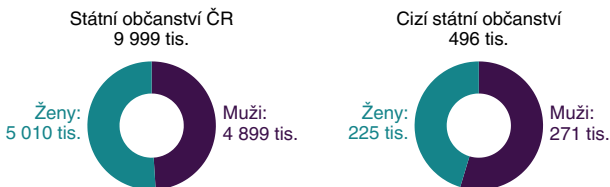
20 40 60 80 100
tisíce

Zdroj dat: ČSÚ (věková struktura), 2022.

V České republice v posledních desetiletích postupně narůstal počet obyvatelstva. Současně dochází ke stárnutí populace, což je trend, který pozorujeme i v ostatních evropských zemích. Průměrný věk, kterého se lidé v Česku dožívají, stoupá, zatímco celkový počet nově narozených klesá.

Státní občanství, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v tisících. Údaje nezahrnují cizinky a cizince s platným azylem na území ČR.

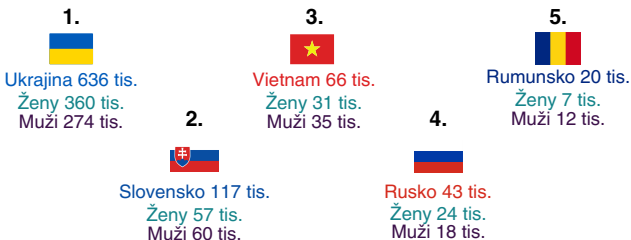

Zdroj dat: ČSÚ (Sčítání lidu, domů a bytů), 2021.

Na konci roku 2022 byl počet obyvatelstva ČR celkem 10 827 529. V období 1993 až 2022 vzrostlo obyvatelstvo ČR o 4,8 p. b.

Pět nejčastějších státních občanství cizinek a cizinců, 2022.

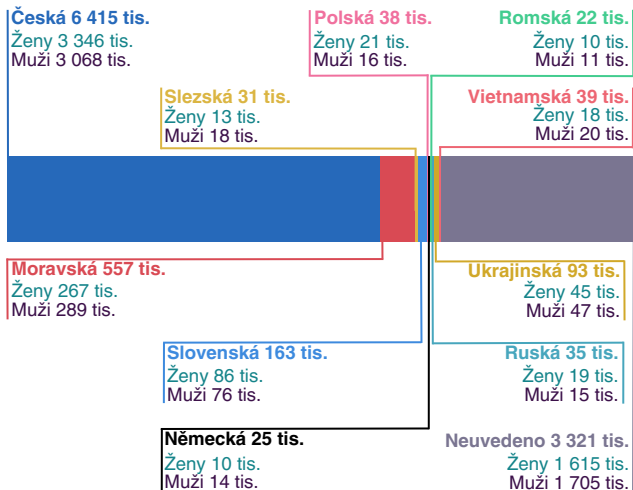
Hodnoty jsou uvedené v tisících.

Zdroj dat: Ředitelství služby cizinecké policie, 2023.

Obyvatelstvo dle národnosti, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v tisících. V údajích jsou zahrnuty všechny osoby, které danou národnost uvedly, ať už jako jedinou nebo v kombinaci s jinou národností. Osoby, které uvedly dvě národnosti, jsou započteny u obou národností.

Zdroj dat: ČSÚ (Sčítání lidu, domů a bytů), 2021.

Obyvatelstvo podle náboženské víry, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

	Ženy	Muži	Celkem
věřící – hlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	14,3 %	11,8 %	13,1 %
věřící – nehlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	10 %	8,3 %	9,1 %
bez náboženské víry	46,4 %	49,1 %	47,8 %
neuveďeno	29,3 %	30,8 %	30,1 %
celkem	100 % 5 337 tis.	100 % 5 186 tis.	100 % 10 524 tis.

Zdroj dat: ČSÚ (Sčítání lidu, domů a bytů), 2021.

Obyvatelstvo podle rodinného stavu, 2021.

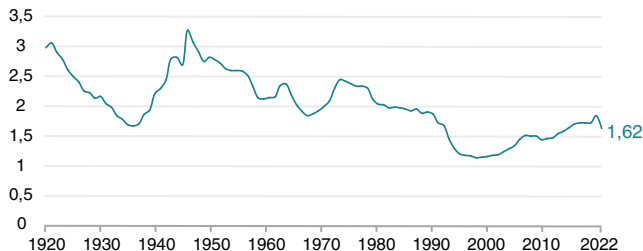
Hodnoty jsou uvedené v procentech. Ukončená registrovaná partnerství jsou započítána v kategoriích "rozvedené/rozvedení" a v rámci "ovdovělé/ovdovělí."

	Ženy	Muži	Celkem
svobodné/svobodní	38 %	48 %	43 %
vdané/ženatí	37 %	39 %	38 %
registrované/registrovaní	0,04 %	0,06 %	0,05 %
rozvedené/rozvedení	13 %	10 %	12 %
ovdovělé/ovdovělí	11 %	2 %	7 %
neuveďeno	0,4 %	0,5 %	0,5 %
celkem	100 % 5 337 tis.	100 % 5 186 tis.	100 % 10 524 tis.

Zdroj dat: ČSÚ (Sčítání lidu, domů a bytů), 2021.

Úhrnná plodnost žen, 1920–2022.

Hodnoty uvádí průměrný počet živě narozených dětí. Údaje za válečné roky 1938–1944 jsou z dat za české obyvatelstvo na území Protektorátu Čechy a Morava.

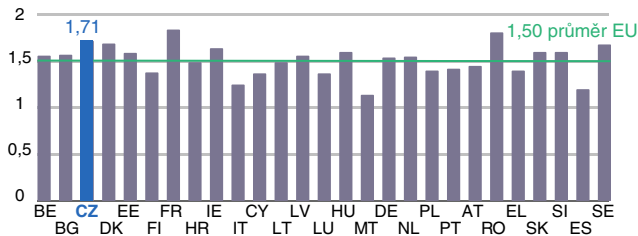

Zdroj dat: ČSÚ, 2023.

Úhrnná plodnost žen uvádí průměrný počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném kalendářním roce zůstaly během předpokládaného reprodukčního věku žen (15–49 let) neměnné.

Úhrnná plodnost žen, srovnání zemí EU, 2020.

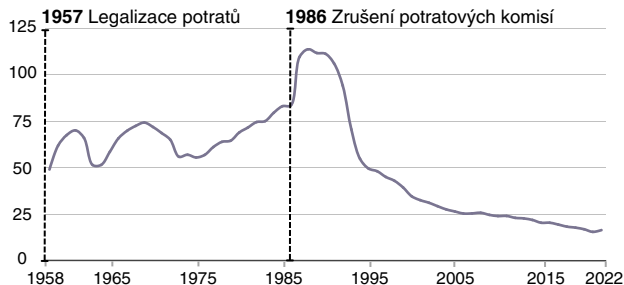
Hodnoty uvádí průměrný počet živě narozených dětí.

Zdroj dat: Eurostat, 2022.

Umělá přerušení těhotenství, 1958–2022.

Hodnoty jsou uvedené v tisících.

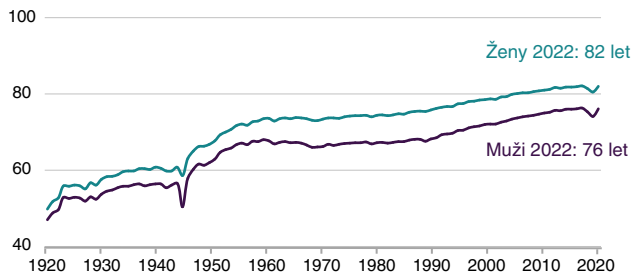
Zdroj dat: ČSÚ, 2022.

V roce 1957 byla v ČSR zrušena trestní odpovědnost za potrat. Podle nového zákona mohly být potraty prováděny ze zdravotních a jiných závažných důvodů, k povolení však bylo třeba svolení potratové komise. Postupný nárůst v 80. letech byl zapříčiněn nedostupností antikoncepce a minimalizací negativních zdravotních následků.³ Po zrušení potratových komisí v roce 1986 bylo dosaženo maxima provedených umělých přerušení těhotenství, a to v roce 1988. Od té doby počet interrupcí rapidně klesá. Mezi důvody poklesu se řadí primárně sexuální výchova na školách, intenzivnější používání hormonální antikoncepce a rostoucí informovanost napříč populací.

³ Blíže viz – R. Dudová: *Interrupce v České republice: Zápas o ženská těla*. Praha: Sociologický ústav, 2012.

Naděje dožití, 1920–2022.

Hodnoty jsou uvedené v letech.

Zdroj dat: V. Srb, M. Kučera: Vývoj obyvatelstva českých zemí v XIX. století. *Statistika a demografie I.*, ČSAV, Praha 1959; ČSÚ, 2023.

Naděje dožití udává průměrný věk, které ho se lidé narození v daném roce dle předpokladu dožijí. Faktory, které tento údaj ovlivňují, jsou zdravotní péče, životní prostředí, ekonomika a další. Na historickém vývoji lze vidět kontinuální růst naděje dožití českého obyvatelstva.

Významné propady byly zaznamenány v roce 1945 v důsledku druhé světové války, která s sebou nesla zhoršení vyživovací situace a celkovou deprivaci obyvatelstva. Dále také v letech 2020–2021 s ohledem na pandemii covid-19, kdy došlo k vysokému počtu nadúmrtí.

2. Práce a péče

Situace na trhu práce je v ČR spjata s hospodářským vývojem země. Z hlediska genderových nerovností je český trh práce dlouhodobě charakteristický několika rysy, například rozdílné odměňování žen a mužů, nízké zastoupení žen ve vedoucích pozicích (tj. vertikální segregace) a horizontální segregace trhu práce.

Druhá směna či neviditelná

práce zahrnuje povinnosti (stereotypně žen) související s domácností a péčí o děti a blízké, které často zůstávají neviditelné a tudíž neoceněné společností na rozdíl od placených zaměstnání.

Sladování pracovního, soukromého a rodinného života

tak, aby umožňovalo rovnováhu mezi pracovními povinnostmi, osobním životem a rodinnými závazky.

Desegregace trhu práce si klade za cíl omezit nebo odstranit vertikální a horizontální segregaci pracovního trhu.

Horizontální spočívá v koncentraci žen či mužů ve specifických sektorech, zatímco **vertikální** poukazuje na koncentraci na odlišných stupních hierarchie v zaměstnání. Segregace je doprovázena rozdílným finančním ohodnocením, prestiží a odpovědností, přičemž ohodnocení zaměstnání a sektorů s převahou žen je nižší.

Hospodařící domácnosti, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v tisících.

	Celkem	bez dětí	s dětmi
manželské páry	1 748 tis.	1 056 tis.	692 tis.
faktická manželství	510 tis.	234 tis.	275 tis.
registrovaná partnerství	2 tis.	2 tis.	0,3 tis.
faktická partnerství	6 tis.	5 tis.	0,5 tis.
samoživitelka	432 tis.	169 tis.	262 tis.
samoživitel	77 tis.	37 tis.	40 tis.
domácnosti složené z více rodin	70 tis.	.	.
jednotlivé osoby	1 880 tis.	.	.
vícečlenné nerodinné domácnosti	89 tis.	.	.

celkem 4 813 tis.

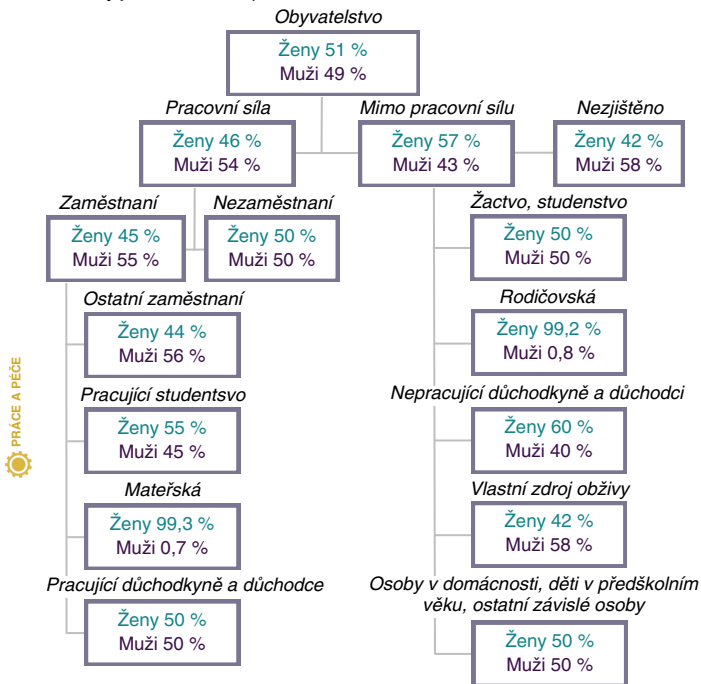
Zdroj dat: ČSÚ (Sčítání lidu, domů a bytů), 2021.

Hospodařící domácnost tvoří společně bydlící osoby, které uvedly, že společně hospodaří, tj. společně hradí hlavní výdaje domácnosti, jako je strava, náklady na bydlení a jiné. Faktická manželství či partnerství jsou dlouhodobá soužití dvou osob bez uzavření sňatku/partnerství.

Data zachycují rozmanité formy soužití. České domácnosti jsou složeny z jednotlivých osob až po domácnosti složené z více rodin. Rodiny zároveň mohou být tvořeny stejnopohlavními páry, páry bez dětí či rodiny jen s matkou či otcem. Tato pestrost ukazuje, jak různorodé je chápání a formování rodinného života v současné české společnosti.

Ekonomická ne/aktivita pracovní síly, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

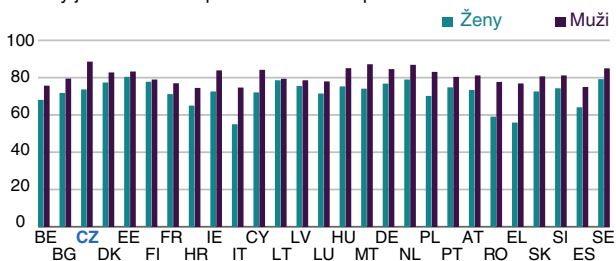

Zdroj dat: ČSÚ (Sčítání lidu, domů a bytů), 2021.

Ostatní zaměstnaní zahrnuje osoby, které byly zaměstnané a nespádaly do žádné ze zbývajících kategorií. Celkem se jednalo o 4 452 tis. osob (1 958 tis. žen a 2 494 tis. mužů).

Míra zaměstnanosti, srovnání EU, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech. Lidé v produktivním věku 20-64 let.

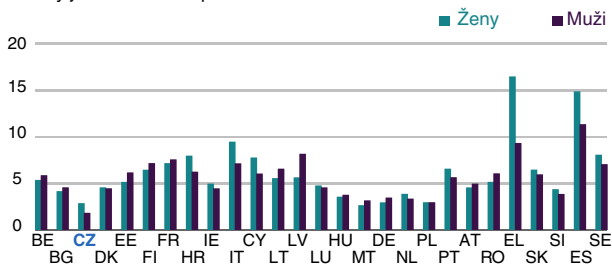

Zdroj dat: Eurostat, 2023.

Zaměstnanost v ČR je v porovnání s ostatními státy EU nadprůměrná, současně nezaměstnanost patří k nejnižším v EU. Zaměstnanost žen je o 14,9 p. b. nižší než mužů. Jsou to totiž převážně ženy, které pečují o děti a blízké, čímž vypadávají z trhu práce. Jen malé procento mužů naopak přeruší svou kariéru z důvodu péče.

Míra nezaměstnanosti, srovnání EU, 2022.

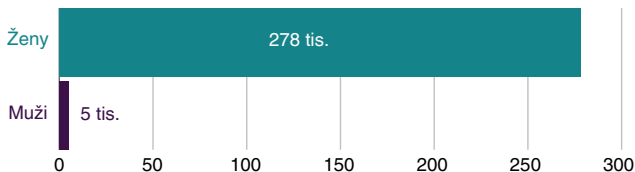
Hodnoty jsou uvedené v procentech.

Zdroj dat: Eurostat, 2023.

Příjemkyně a příjemci rodičovského příspěvku, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v tisících.

Zdroj dat: MPSV, 2023.

Průměrný měsíční počet příjemců a příjemkyň rodičovského příspěvku se v roce 2022 skládal z 98 % z žen a 2 % z mužů. Ženy také většinou tvoří hlavní pečující osoby o ty, kteří jsou z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu závislí na pomoci druhých. Ženy tvoří šest z deseti osob pobírajících příspěvek na péči.

Příjemkyně a příjemci příspěvků na péči, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

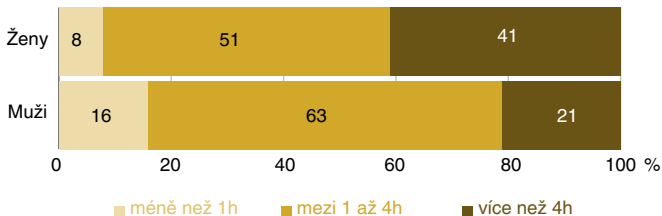
	Ženy	Muži
I. stupeň (lehká závislost)	62 %	38 %
II. stupeň (středně těžká závislost)	60 %	40 %
III. stupeň (těžká závislost)	58 %	42 %
IV. stupeň (úplná závislost)	61 %	39 %
celkem	100 % 220 tis.	100 % 144 tis.

Zdroj dat: MPSV, 2023.

Každodenní péče o děti a vnoučata ve věku 0-11 let, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v procentech. Participující byli ve věku 20–64 let (n=1500).

Kolik hodin denně trávíte péčí o děti/vnoučata?

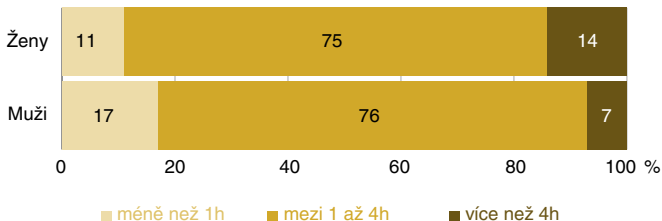

Zdroj dat: EIGE, 2021.

Každodenní péče o domácnost, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v procentech. Participující byli ve věku 20–64 let (n=1500).

Kolik hodin se během běžného pracovního dne věnujete domácím pracím (např. nakupování, vaření, úklid...)?

Zdroj dat: EIGE, 2021.

Rozložení každodenní péče o domácnost, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v procentech. Participující byli ve věku 20–64 let (n=1500).

Kdo se běžně ve vaší domácnosti stará o domácnost?

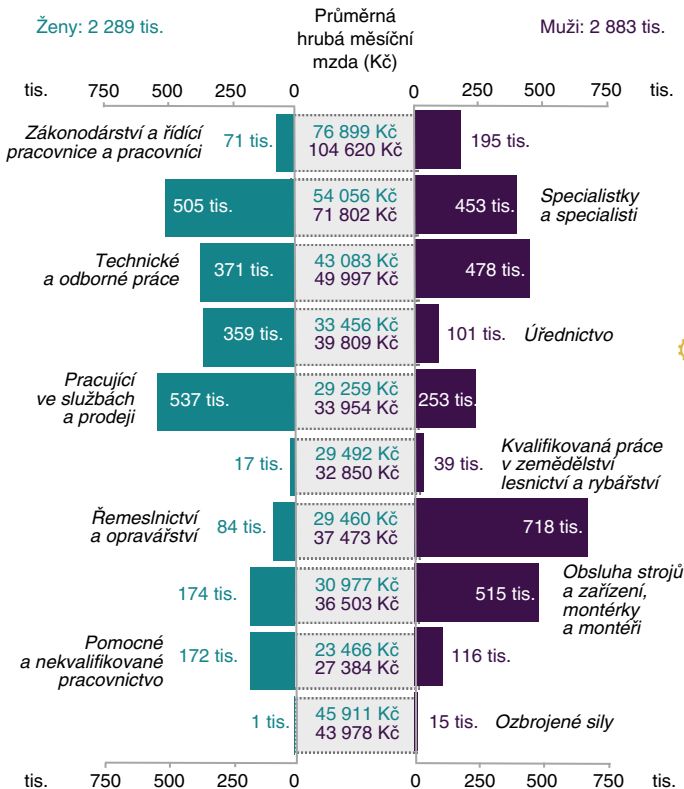
Zdroj dat: EIGE, 2021.

Dotazníkové šetření analyzovalo dopady pandemie covid-19. Údaje odkrývají přetrvávající stereotypní dělení rolí žen a mužů v domácnostech. Odpovědi dotazovaných ukazují, že v rodinách jsou primárními pečovatelkami ženy, tj. denně stráví delší dobu péčí o své blízké a také péčí o chod domácností. Muži naopak pečují v průměru kratší časovou dobu a častěji u nich dochází k dělení domácích povinností s jejich partnerkou či partnerem.

Zaměstnaní dle hlavních tříd zaměstnání a průměrné mzdy, 2022.

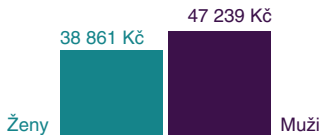
Hodnoty jsou uvedené v tisících u počtu zaměstnaných a v celých číslech u mezd.

Zdroj dat: ČSÚ (Výběrové šetření pracovní sil), 2023; ČSÚ (Struktura mezd), 2023.

Průměrná hrubá měsíční mzda, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v celých číslech.

Gender Pay Gap za rok 2022 činil 17,7 %.

Jinými slovy, ženy od 27. října do konce roku pracovaly symbolicky zadarmo.

Zdroj dat: ČSÚ (Struktura mezd zaměstnanců), 2023.

Česká republika se řadí mezi země v EU s vysokými rozdíly v průměrných měsíčních mzdách žen a mužů. Přestože se hodnota v průběhu let snižuje, změna je velmi pozvolná. V roce 2022 průměrně činil tento rozdíl 8 378 korun měsíčně.

Ženy jsou statisticky častěji zaměstnávány na částečný úvazek. ČSÚ (2023) uvádí, že 20 % žen a 12 % mužů pracuje na částečný úvazek nedobrovolně.

Formy práce, 2022.

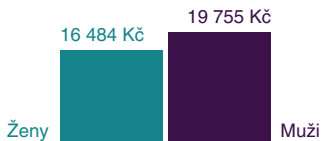
Hodnoty jsou uvedené v procentech.

	Ženy	Muži
plný úvazek	42 %	58 %
částečný úvazek	69 %	31 %

Zdroj dat: OECD, 2023.

Průměrná výše starobního důchodu, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v celých číslech.

Gender Pension Gap za rok 2022 činil **14,8 %**.

Zdroj dat: ČSSZ, 2023.

Počet důchodkyň a důchodců podle pobíraných starobních důchodů za rok 2022 činil 1 415 tis. žen a 951 tis. mužů. Průměrně pobírají ženy starobní důchod 29 let a muži 19 let.

Ženy nad 65 let jsou jednou z nejohroženějších skupin z hlediska rizika pádu do chudoby. Nižší důchody seniorek přispívají k tzv. feminizaci chudoby, která spočívá v převaze chudoby mezi ženami ve srovnání s muži. Jedná se o důsledky strukturální diskriminace žen na trhu práce, která se projevuje nižšími platy, podplacenými pozicemi, menším množstvím výhod nebo také kariérními pauzami v důsledku péče o děti a blízké osoby.

Průměrná hrubá měsíční mzda žen byla v roce 2022

o **8 378 Kč**

nižší než u mužů.

Zdroj dat: ČSÚ (Struktura mezd zaměstnanců), 2023.

Průměrný měsíční starobní
důchod žen byl v roce 2022

o **3 271 Kč**

nižší než u mužů.

Zdroj dat: ČSSZ, 2023.

Na otázku „Kdo se běžně ve vaší domácnosti stará o domácnost?“ zvolilo odpověď „**převážně já**“:

65 %
žen

8 %
mužů

Zdroj dat: EIGE, 2021.

3. Rozhodování

Spravedlivé zastoupení v rozhodovacích pozicích představuje základní pilíř fungující demokracie. Ženy a muži mají v mnoha ohledech specifické zkušenosti a potřeby. Ty je třeba v rozhodovacím procesu zohledňovat a zajistit tím spravedlivou reprezentaci.

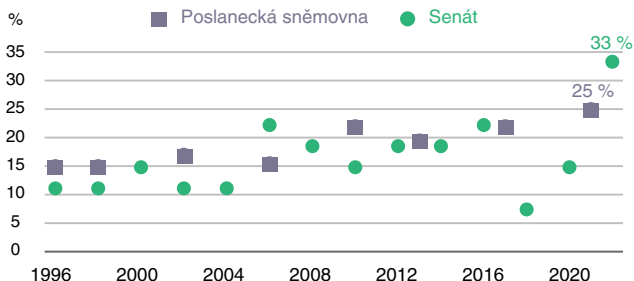
Skleněný strop či **neviditelná bariéra**

označuje tradiční postoje, předpoklady a hodnoty, které brání posílení pozic žen v plné účasti na životě společnosti. Zapřičiňuje, že ženy jen zřídka dosahují nejvyšších politických, ekonomických a profesních pozic.

Kvóty jsou nástroj kladoucí si za cíl napravit stávající nerovnosti, obvykle ve vztahu k rozhodovacím pozicím nebo k přístupu k zaměstnání, který definuje určitý podíl míst pro určitou vymezenou skupinu osob.

Podíl zvolených žen v parlamentních volbách, 1996–2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

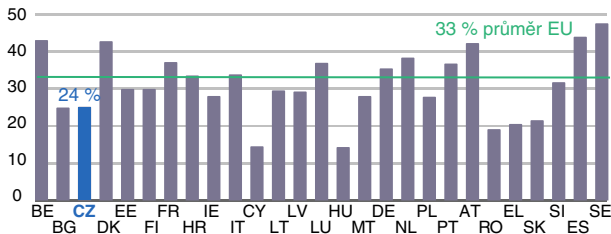
Zdroj dat: ČSÚ, 2023.

V rámci zákonodárné moci v ČR je zastoupení žen nízké, a to pod průměrem EU. Přestože se počet zvolených žen v parlamentních volbách kontinuálně zvyšuje, je růst relativně velmi pomalý.

ROZHODOVÁNÍ

Zastoupení žen v komorách národních parlamentů, srovnání zemí EU, 2023.

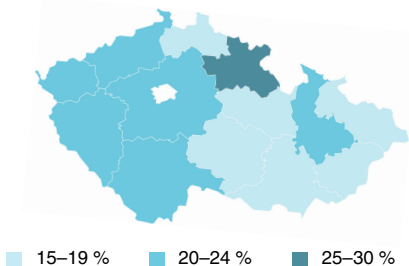
Hodnoty jsou uvedené v procentech. Zastoupení je uvedeno za obě komory Parlamentu České republiky.

Zdroj dat: EIGE, 2023 (Q1).

Podíl žen v krajských zastupitelstvech, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

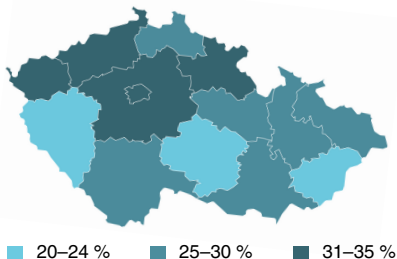

Zdroj dat: www.statnisprava.cz, 2023.

Nízké zastoupení žen v politice je také na krajské a obecní úrovni. Přestože podíl žen ve vedení obcí je vyšší než u krajů, ani zde nedochází k překonání tzv. paritního prahu. Paritní práh (40 %) je ideálním stavem, kdy je zastoupení žen a mužů rovnovážné a spravedlivé.

Podíl starostek, zobrazeno pomocí krajů, 2023.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

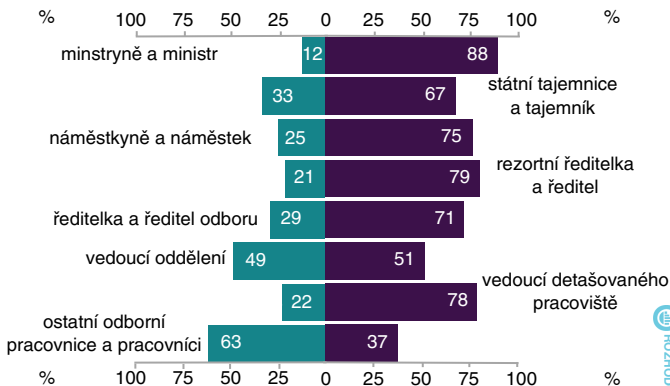
Zdroj dat: MV a ÚV ČR, 2023.

Zastoupení žen a mužů ve státní správě, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

Ženy: 59 %

Muži: 41 %

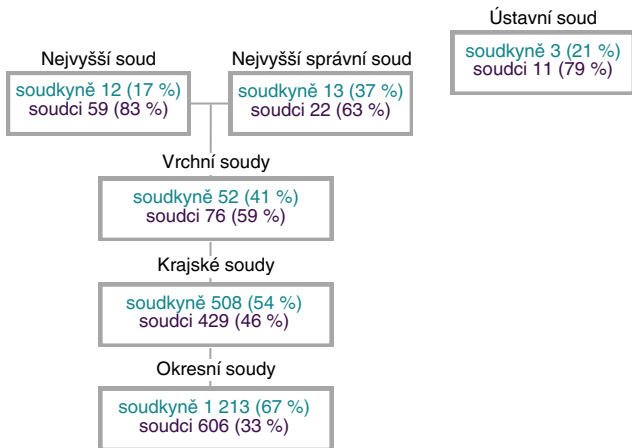

Zdroj dat: ÚV ČR, 2023.

Přestože ženy ve státní správě tvoří většinu (59 % z celkového počtu zaměstnaných ve státní správě), hierarchicky vyšší pozice jsou obsazeny muži. Největší rozdíl je na pozici ministryň a ministrů, kterou muži tvoří z 88 %. Ženy mají většinu pouze na pozici ostatních odborných pracovníků a pracovníků, která je současně nejnižší z hlediska hierarchie.

Zastoupení žen a mužů v soustavě soudů, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v celých číslech a procentech.

Zdroj dat: MSp, 2023; ÚS, 2023.

Vertikální segregaci reflektuje také složení českých soudů. Ženy tvoří většinu na soudech nižší instance, zatímco muži zcela dominují na nejvyšších soudních úrovních a tvoří většinu u Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu.

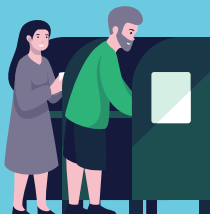
Zastoupení ve vedení největších kotovaných firem v ČR, 2023.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

	Ženy	Muži
Předsedkyně a předseda představenstva	0 %	100 %
Členstvo představenstva	21 %	79 %
CEO/Výkonná ředitelka a ředitel	0 %	100 %
Jednatelky a jednatele	13 %	87 %

Zdroj dat: EIGE (Blue-chip index), 2023.

Muži zásadně převažují na vedoucích pozicích v největších kótovaných firmách zapsaných na Burze cenných papírů Praha. Jedná se o společnosti, které jsou uvedené na burze, jejichž akcie jsou kotovány a dostupné k obchodování veřejnosti. Blue-chip index je spravovaný burzou cenných papírů a pokrývá největší společnosti dle tržní kapitalizace a/nebo tržních obchodů.

Zastoupení žen v Parlamentu se v ČR pohybuje **pod průměrem EU**.

Zdroj dat: EIGE, 2023.

76 % Parlamentu ČR tvoří muži, zatímco ženy pouze **24 %**.

Zdroj dat: EIGE, 2023.

Na úrovni samospráv je zastoupení žen obecně vyšší. V zastupitelstvech obcí jsou ženy zastoupeny z **29 %**.

Zdroj dat: ČSÚ, 2023.

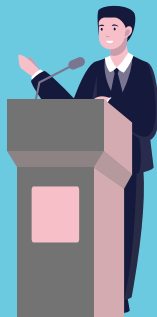
A dark blue silhouette of the Czech Republic is centered in the upper half of the page. A large white number '0' is positioned on the left side of the map.

0

zvolených žen v prezidentských
volbách od roku 1993

Zdroj dat: ČSÚ, 2023.

V oblasti státní správy, soudnictví
a soukromém sektoru data od-
halují **vertikální segregaci**, kdy
muži dominují v nejvyšších mo-
cenských pozicích.

4. Bezpečí

Bezpečí a život bez násilí představují základní lidské potřeby umožňující klidný a spokojený život. V kontextu rovnosti žen a mužů je význam bezpečí spojen s tím, jak se projevuje v různých formách násilí. Ty mohou dopadat na ženy a muže odlišně, přičemž domácí a sexuální násilí dopadá nepřiměřeně více na ženy.

Genderově podmíněné násilí jsou veškeré akty fyzického, sexuálního, psychického, ekonomického či dalších forem násilí, které jsou cíleny na ženy z důvodu, že jsou ženami, nebo na muže z důvodu, že jsou muži, anebo akty tohoto násilí, které nepřiměřeně dopadají na ženy či na muže.

Druhotná viktimizace vzniká neadekvátní reakcí okolí, když oběť prožívá utrpení kvůli nevhodnému jednání okolí. To zahrnuje nedostatek porozumění k utrpení a prodlužuje trauma, což také způsobuje vyvolání pocitu odcizení.

Trestné činy registrované PČR: podle vztahu oběti a osoby páchající násilí, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v celých číslech. Uvedeno dle zákona č. 40/2009 Sb.

	Úmyslné ublížení na zdraví (§ 145)		Znásilnění (§ 185)		Vraždy (§ 140)	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži
manžel/ka	95	22	36	-	3	3
druh/družka	250	62	69	-	11	5
příbuzenstvo	51	103	88	15	6	10
jíný vztah	6	5	27	3	-	-
bez vztahu	598	2 695	501	36	22	52

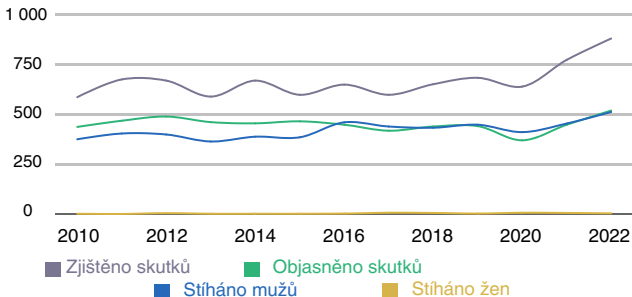
Zdroj dat: Policejní prezidium, 2022.

Počet hlášených znásilnění se od roku 2021 zvyšuje. To nutně nemusí znamenat zvýšení počtu těchto činů, ale zvyšující se důvěru v práci policie a soudů a jejich schopnost tyto skutky řešit.

Trestné činy znásilnění (§ 185) registrované PČR, 2010–2022.

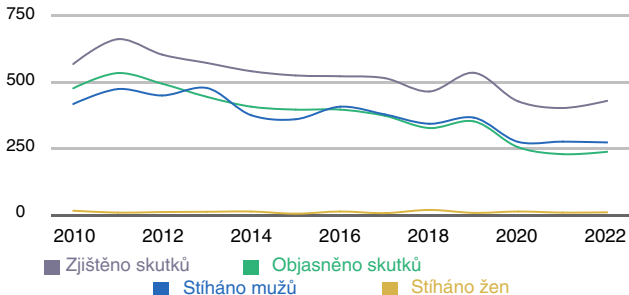
Hodnoty jsou uvedené v celých číslech. Uvedeno dle zákona č. 40/2009 Sb.

Zdroj dat: Policejní prezidium, 2023.

Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199) registrované PČR, 2010–2022.

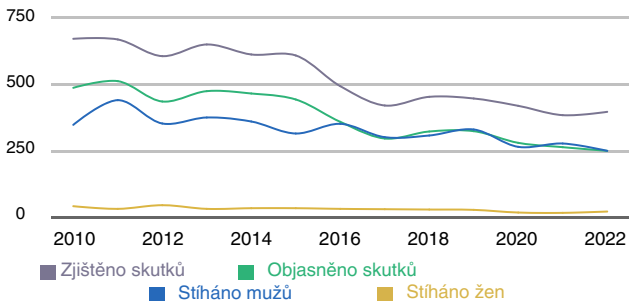
Hodnoty jsou uvedené v celých číslech. Uvedeno dle zákona č. 40/2009 Sb.

Zdroj dat: Policejní prezidium, 2023.

Nebezpečné pronásledování (§ 354) registrované PČR, 2010–2022.

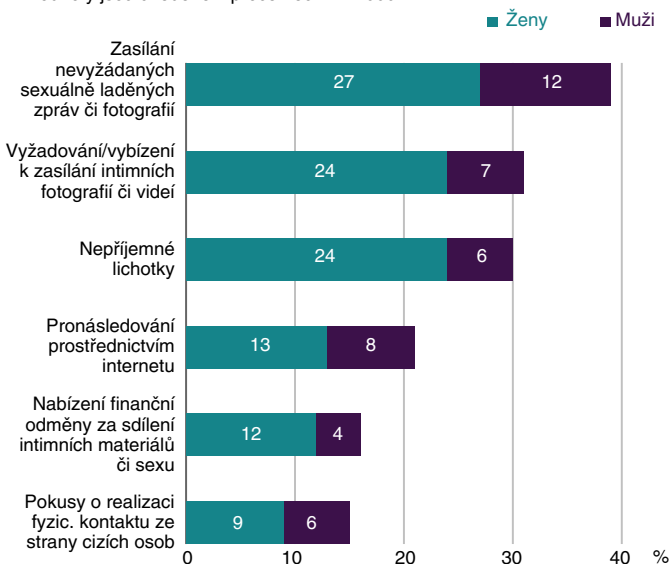
Hodnoty jsou uvedené v celých číslech. Uvedeno dle zákona č. 40/2009 Sb.

Zdroj dat: Policejní prezidium, 2023.

Zkušenost s jednotlivými typy nevhodného chování na internetu, 2023.

Hodnoty jsou uvedené v procentech. n=1000.

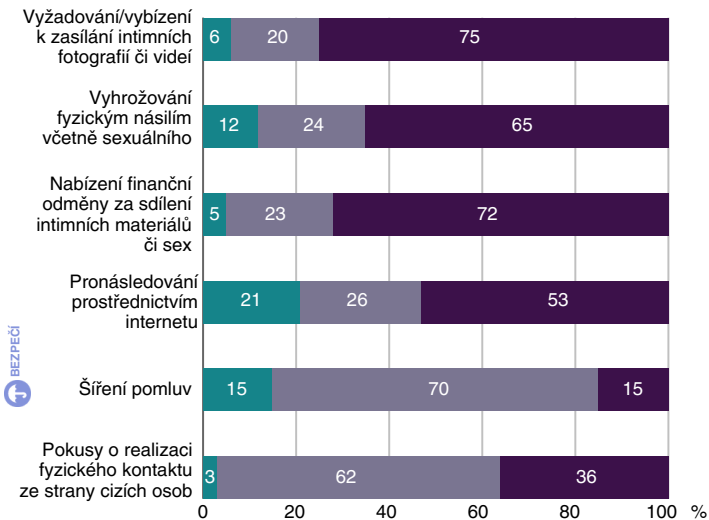
Zdroj dat: ÚV ČR (Analýza výskytu online sexismu a sexistické hate speech), 2023.

Ženy jsou výrazně častěji než muži objektem sexuálního obtěžování na internetu, konkrétně zasílání sexuálně laděných zpráv, vyžadování intimních materiálů, nabízení peněz za jejich sdílení a také online stalkingu, nepříjemných lichotek či pokusů o realizaci fyzického kontaktu.

Charakteristika osob, které se dopouštěly nevhodného chování, 2023.

Hodnoty jsou uvedené v procentech za osoby, které se setkaly s daným chováním vůči sobě. n=1000.

■ Ženy ■ Ženy i muži ■ Muži

Zdroj dat: ÚV ČR (Analýza výskytu online sexismu a sexistické hate speech), 2023.

Ženy v roce 2021 tvořily zhruba **9 z 10** obětí
trestného činu znásilnění (§ 185).

Muži v roce 2021 tvořili zhruba **3 ze 4** obětí
trestného činu úmyslného ublížení na zdraví (§ 145).

Zdroj dat: Policejní prezidium, 2022.

27 % žen a **12 %** mužů
má zkušenost s obdržáním
nevyžádaných sexuálně la-
děných zpráv či fotografií
na internetu.

Zdroj dat: ÚV ČR (Analýza výskytu online sexismu a sexistické hate speech),
2023.

5. Zdraví

Zdraví je zásadní determinantou kvality života všech z nás. Je utvářeno řadou faktorů, které zdaleka nejsou pouze biologické. Stěžejní jsou také podmínky pracujících ve zdravotnictví. Toto odvětví je do velké míry sektorově segregované, což ovlivňuje platové podmínky a prestiž jednotlivých odvětví.

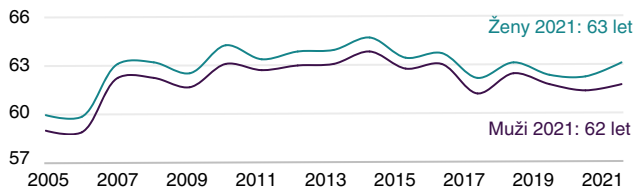
Porodnické násilí, tedy fyzické a psychické násilí, zasahuje do autonomie ženy i dítěte. To může zahrnovat manipulaci, zastrašování a další formy nátlaku, jako je omezení autonomie při rozhodování o vlastním těle.

Reprodukční práva spočívají v možnosti se rozhodovat o reprodukci bez nátlaku, diskriminace či násilí. Ženy a muži si navzájem zaslouží respekt ve vztazích a odpovědnost v sexuálních záležitostech.

Menstruační chudoba označuje skutečnost, že ne všechny osoby mají finanční prostředky a přístup k adekvátním menstruačním pomůckám. Navíc data o menstruační chudobě v ČR dlouhodobě chybí.

Délka života ve zdraví, 2005–2021.

Hodnoty jsou uvedené v letech.

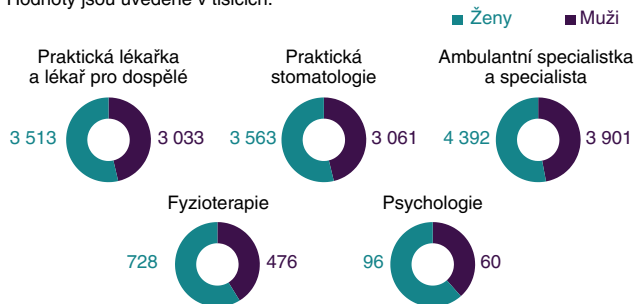
Zdroj dat: Eurostat, 2023.

Délka života ve zdraví je průměrný počet let života, které osoba v určitém věku prožije ve zdraví, tj. bez významnějších zdravotních omezení, které by bránily vykonávat běžné aktivity. Na rozdíl od naděje dožití se délka života ve zdraví u žen a mužů příliš neliší, ženy proto žijí déle v nemoci než muži.

Pacientky a pacienti ve vybraných zařízeních ambulantní péče, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v tisících.

Zdroj dat: ÚZIS ČR, 2023.

Lůžková péče v nemocnicích akutní péče dle vybraných diagnóz, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v celých číslech za počet hospitalizovaných.

	Ženy	Muži
Zhoubný novotvar prsu	8 421	69
Angina pectoris	1 442	2 904
Akutní infarkt myokardu	4 402	9 195
Chronická ischemická choroba srdeční	5 427	13 085
Tříselná kýla	2 024	16 695
Žlučové kameny	15 892	9 402
Zlomenina kosti stehenní	11 098	5 742

Zdroj dat: ÚZIS ČR, 2023.

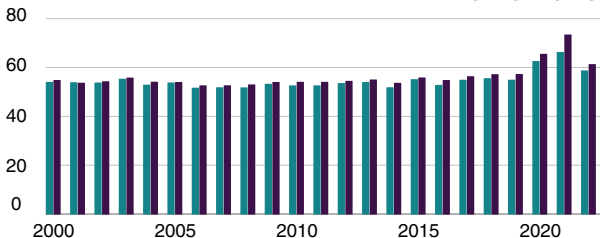
Stereotypy a společenské tlaky na ženy a muže ovlivňují jejich přístup ke zdraví. Negativní důsledky společenských očekávání se mohou u mužů projevit zanedbáváním prevence, přehlížením projevů nemocí a vyšší mírou rizikového chování. Muži jsou statisticky častěji oběťmi automobilových nehod.

Počet úmrtí, 2000–2022.

Hodnoty jsou uvedené v tisících.

Ženy 2022: 58 tis.

Muži 2022: 61 tis.

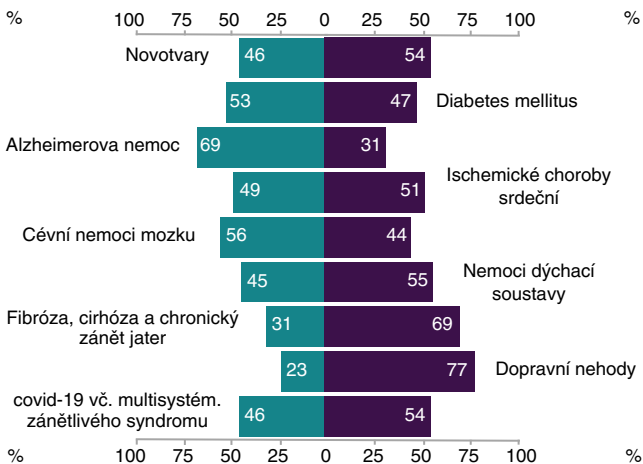
Zdroj dat: CSU, 2023.

Vybrané příčiny smrti, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

Ženy: 58 tis. (49 %)

Muži: 61 tis. (51 %)

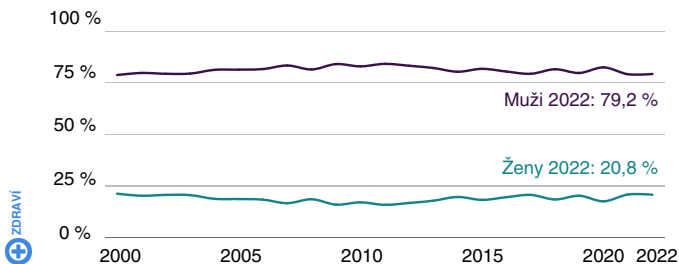
Zdroj dat: ČSÚ, 2023.

Ženy jsou vystaveny vyššímu riziku opomenutí, špatné diagnózy, zanedbávání prožívání nemoci, přehlížení jejich bolesti ze strany lékařů a lékařek či nevhodné indikaci léčiv. Příkladem mohou být ischemické choroby srdeční, u kterých ženy tvoří zhruba 29 % hospitalizovaných, ale zároveň 49 % zemřelých.

Eurostat (2023) uvádí, že v roce 2020 činil počet úmrtí v ČR, kterým bylo možné zabránit skrze zaměření zdravotní péče na sociální determinanty zdraví (např. životní styl, socioekonomický status a environmentální faktory), 16 062 pro muže a 6 762 pro ženy.

Podíl osob, které dobrovolně ukončily svůj život, 2000–2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

Zdroj dat: ČSÚ, 2023.

Muži dlouhodobě tvoří většinu osob v ČR, které dobrovolně ukončily svůj život. Nejčastěji se jedná o muže ve věku 70 a více let. V roce 2022 ukončilo svůj život 1 031 mužů a 271 žen.

Vybrané závislosti a rizikové užívání, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v procentech v obecné populaci 15+ let.

	Ženy	Muži
Denní kouření cigaret	13 %	22 %
Denní a téměř denní konzumace alkoholu	3 %	9 %
Rizikové digitální závislosti*	4 %	6 %
Problémové užívání psychoaktivních léků	20 %	10 %

*uvedené údaje jsou za rok 2020.

Zdroj dat: NMS (Souhrnná zpráva o závislostech v ČR 2022), 2023.

V roce 2022 muži vykouřili nejčastěji 15–24 klasických cigaret denně, ženy 5–9 denně. Škodlivě v ČR pije alkohol 7 % populace (11 % muži a 4 % ženy), tj. okolo 540–750 tis. osob. Za škodlivé pití alkoholu je považováno průměrné denní pití více než 40 g etanolu (2–4 sklenic) u žen a 60 g etanolu (3–6 sklenic) u mužů.

Prevalence užití nelegálních drog v posledních 12 měsících, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech. Muži (n=873), ženy (n=911). Věková skupina 15+ let.

	Ženy	Muži	Celkem
Konopné látky	7 %	12,9 %	9,9 %
Pervitin	0,3 %	0,5 %	0,4 %
Kokain	0,7 %	0,5 %	0,6 %
Kratom	2,4 %	3,8 %	3,1 %
Halucinogenní houby	0,4 %	1,4 %	0,9 %
Anabolické steroidy	0,2 %	1 %	0,6 %

Zdroj dat: NMS (Souhrnná zpráva o závislostech v ČR 2022), 2023.

Počet císařských řezů a vaginálních porodů, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v procentech a v celých číslech.

Porody 2021 celkem: 108 303.

Zdroj dat: ÚZIS ČR, 2022.

Přestože WHO doporučuje provádět nástřih hráze (tzv. epiziotomie) pouze v nutných případech, je tato praxe v ČR poměrně rozšířená. Podíl epiziotomií u vaginálních porodů v ČR za rok 2021 činil zhruba 31 %, což je zhruba trojnásobek doporučovaného počtu. Česko se také vymyká v počtu porodů císařským řezem, tímto způsobem zde rodí 25,6 % žen (WHO doporučuje 10 %), což je zhruba každá čtvrtá žena.

Vybrané ukazatele zdravotní péče v porodnicích, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v celých číslech a procentech ze všech porodů.

	Počet	Podíl
Porody za použití porodnických kleští	450	0,4 %
Porody za použití vakuumextraktoru	2 657	2,5 %
Indukované porody	21 325	19,7 %
Porody u nichž byl proveden nástřih hráze	24 797	22,9 %
Porody u nichž bylo vykázáno poranění děložního čípku, hrdla nebo hráze	20 514	18,9 %
Porody u nichž bylo vykázána epiziotomie a zároveň poranění děložního čípku, hrdla nebo hráze	1 772	1,6 %
Porody v poloze plodu koncem pánevním	5 251	4,8 %
Vaginální porody v poloze plodu koncem pánevním	508	0,5 %

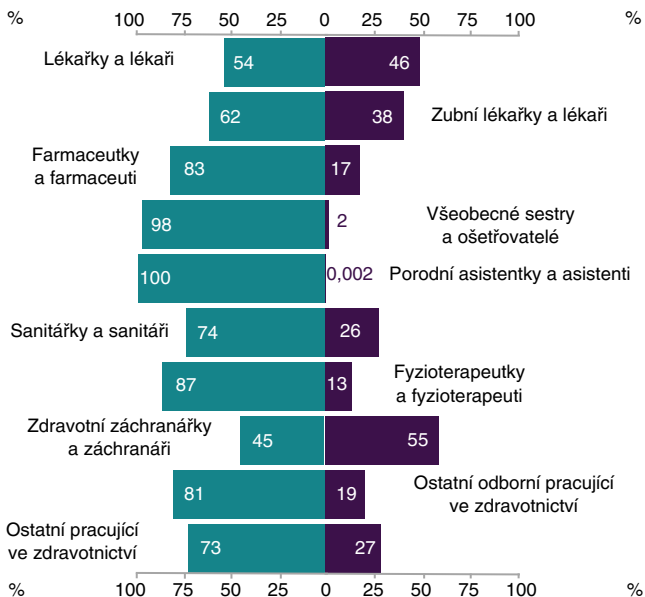
Zdroj dat: ÚZIS ČR, 2022.

Práce ve zdravotnictví, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

Ženy: 259 tis. (79 %)

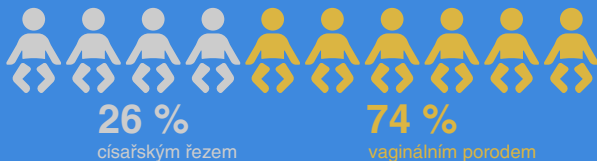
Muži: 70 tis. (21 %)

Zdroj dat: ÚZIS ČR, 2022.

Sektor zdravotnictví, pokud jde o nerovnost žen a mužů, kopíruje negativní jevy celkového trhu práce – dochází v něm k horizontální i vertikální segregaci, nemožnosti sladovat pracovní a osobní život a k nerovnému odměňování žen a mužů.

Za rok 2021 proběhlo v ČR okolo 108 tisíc porodů. Z toho:

Zdroj dat: ÚZIS ČR, 2022.

V roce 2022 dosahovala naděje dožití **82 let** u žen a **76 let** u mužů. Pokud tato data srovnáme s délkou života ve zdraví, rozdíl mezi

hodnotami pro ženy a muže se sníží. V roce 2021 byla tato hodnota u žen **63 let** a u mužů **62 let**. Jinými slovy, ženy průměrně prožijí zhruba **čtvrtinu svého života v nemoci**, muži zhruba **jednu pětinu**.

Zdroj dat: ČSÚ, 2023; Eurostat, 2023.

Příčiny úmrtí se statisticky u žen a mužů nejvíc liší např. u **dopravních nehod** (muži tvoří 77 % zemřelých) nebo u **Alzheimerovy nemoci** (ženy tvoří 69 % zemřelých).

Zdroj dat: ČSÚ, 2023.

Denně a téměř denně konzumuje alkohol

10 % mužů a **3 %** žen.

Zdroj dat: NMS (Souhrnná zpráva o závislostech v ČR 2022), 2023.

V počtu dobrovolných ukončení života dlouhodobě statisticky převládají muži. V roce 2022 byl počet mužů, kteří se rozhodli dobrovolně ukončit svůj život,

zhruba **4krát** vyšší než počet žen.

Zdroj dat: ČSÚ, 2023.

6. Poznání

Ve vzdělávání a ve vědě existují značné rozdíly v profesních drahách žen a mužů. Rozhodnutí o budoucí profesi jsou v české společnosti stále formována stereotypními představami o schopnostech žen a mužů a na nich založených očekáváních životního uplatnění.

Zohlednění **genderové dimenze** v obsahu výzkumu prohlubuje porozumění řešené problematice a zvyšuje validitu výsledků, protože v dané oblasti mohou existovat odlišné zkušenosti, perspektivy a potřeby žen a mužů.⁴

Plány genderové rovnosti (také jako GEP) jsou nástrojem, který pomáhá institucím systematicky řešit nerovnosti mezi ženami a muži, a to skrze nastavení cílů a opatření přizpůsobených potřebám organizace. Genderová rovnost se tím stává viditelným závazkem a klíčovou součástí strategie a řízení instituce.

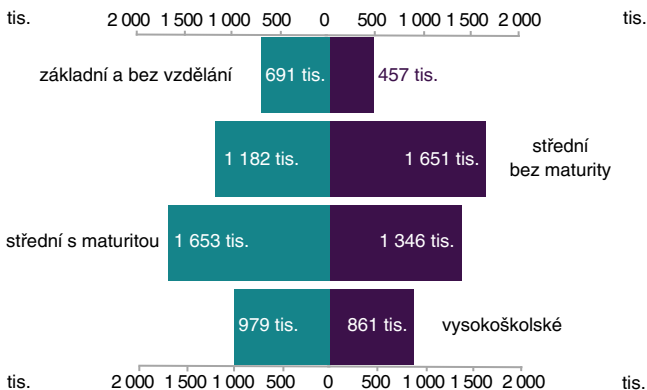
⁴Bližší viz – T. Crofony, J. Dvořáčková, P. Rypáčková a H. Víznerová. *Jak na změnu: Genderová rovnost ve výzkumné instituci*. Praha: Sociologický ústav, 2021.

Obyvatelstvo starší 15 let dle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v tisících.

Ženy: 4 510 tis.

Muži: 4 322 tis.

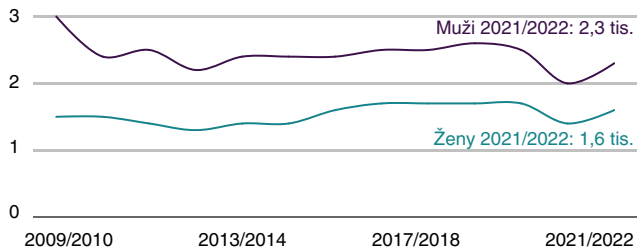
POZNÁNÍ

Zdroj dat: ČSÚ (Výběrové šetření pracovních sil), 2023.

Ženy mají obecně vyšší úroveň formální kvalifikace než muži. Ženy tvoří 55 % z osob se středoškolským vzděláním s maturitou a 53 % s vysokoškolským vzděláním. Dlouhodobě se zvyšuje podíl žen s vysokoškolským vzděláním. Motivace chlapců k dalšímu studiu je nižší než ta u dívek. Chlapci také častěji nedokončí povinnou školní docházku.

Předčasné ukončení povinné školní docházky, školní roky 2009/2010–2021/2022.

Hodnoty jsou uvedené v tisících.

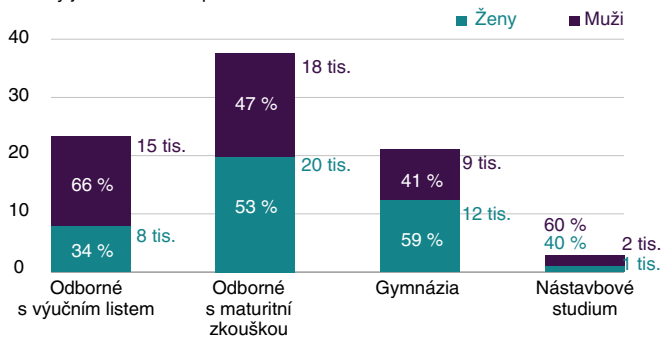

Zdroj dat: MŠMT, 2023.

Absolvenstvo středních škol dle druhu vzdělání, školní rok 2021/2022.

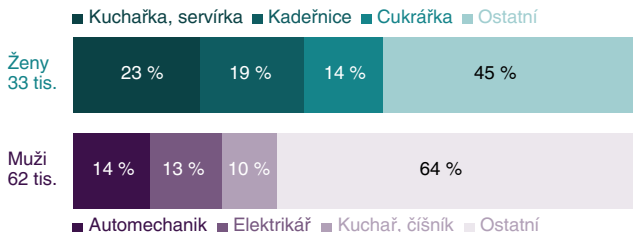
Hodnoty jsou uvedené v procentech a tisících.

Zdroj dat: MŠMT, 2023.

Nejnavštěvovanější obory s výučním listem, školní rok 2022/2023.

Hodnoty jsou uvedené v procentech a tisících.

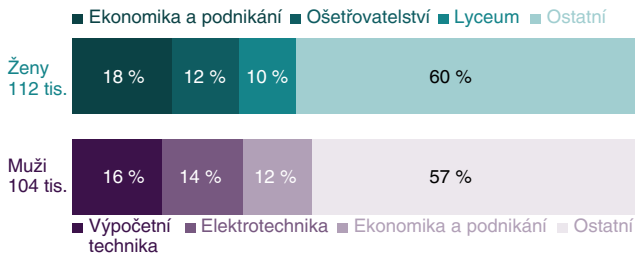
Zdroj dat: MŠMT, 2023; ČSÚ (vlastní dopočty), 2023.

Technické obory a obory, kde je vyšší zastoupení mužů, jsou mnohdy lépe placeny. Ve feminizovaných oborech (např. školství, zdravotnictví či sociální služby) jsou mj. kvůli stereotypům, které jsou s prací žen spojovány, nižší finanční ohodnocení i prestiž.

POZNÁNÍ

Nejnavštěvovanější obory s maturitní zkouškou, školní rok 2022/2023.

Hodnoty jsou uvedené v procentech a tisících.

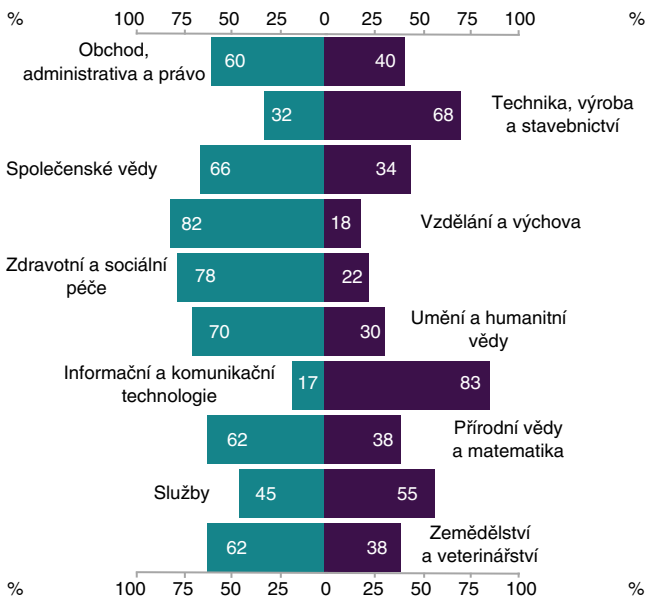
Zdroj dat: MŠMT, 2023; ČSÚ (vlastní dopočty), 2023.

Absolvenstvo vysokých škol dle skupin oborů vzdělávání, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech a celých číslech. Údaje jsou za veřejné a soukromé vysoké školy.

Ženy: 35 tis. (59 %)

Muži: 24 tis. (41 %)

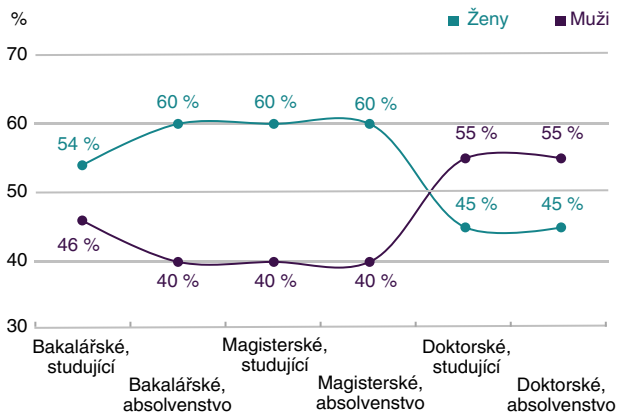

Zdroj dat: MŠMT, 2023.

Největší počet žen (7 tis.) absolvovalo skupinu oborů Obchod, administrativa a právo. Největší počet mužů (6 tis.) absolvovalo skupinu oborů Technika, výroba a stavebnictví. Nejmenší počet žen byl u Informačních a komunikačních technologií (1 tis.), u mužů to bylo Zemědělství a veterinářství (1 tis.).

Srovnání zastoupení žen a mužů na stupních studia VŠ, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

POZNÁNÍ

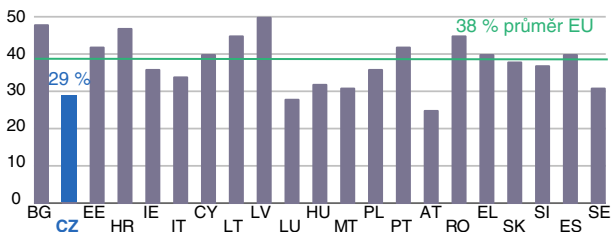
Zdroj dat: MŠMT, 2023; NKC - gender a věda, 2022.

Ženy, ačkoliv v hojně míře studují na vysokých školách, chybí v rozhodovacích pozicích ve výzkumných institucích a objevují se ve finančně nedocenených oblastech výzkumu. V produkci vědění, ze kterého čerpá celá společnost, tak chybí perspektiva jedné poloviny populace.

Dalším problémem je nevyužití kapitálu, který byl vložen do vzdělávání žen. Tím dochází ke snížení inovačního potenciálu ČR, což se současně pojí s ekonomickými ztrátami.

Podíl žen mezi pracujícími ve výzkumu a vývoji, srovnání EU, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v procentech. BE, DK, FI, FR, DE a NL neuvedeno.

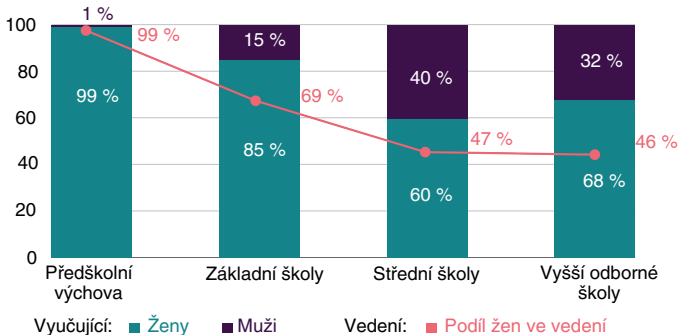
Zdroj dat: Eurostat, 2022.

Přestože již neexistují žádné formální překážky vstupu žen či mužů do určitých vzdělávacích a pracovních oblastí, existují ve vzdělávání i vědě a výzkumu značné rozdíly v profesních drahách žen a mužů.

POZNÁNÍ

Podíl žen a mužů mezi vyučujícími a vedením MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

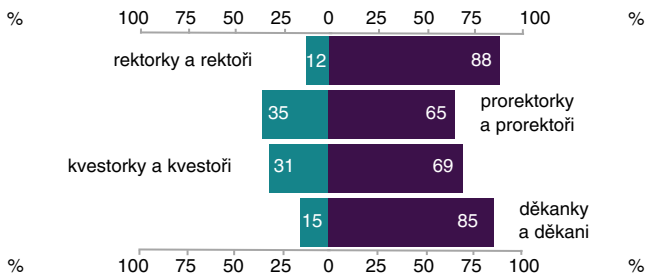
Zdroj dat: MŠMT, 2023.

Vedení veřejných vysokých škol, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

Ženy: 22 %

Muži: 78 %

Zdroj dat: ÚV ČR, 2023; webové stránky jednotlivých VŠ, 2023.

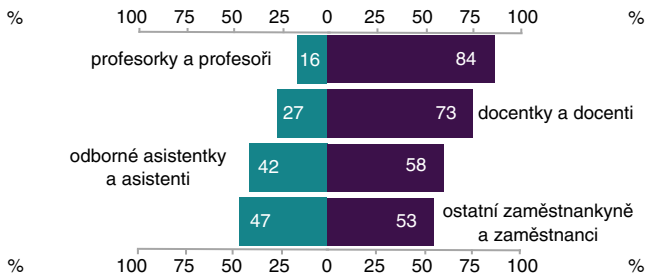

Akademické pracovnice a pracovníci na VŠ, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech. Data zahrnují veřejné i soukromé VŠ.

Ženy: 7 tis. (37 %)

Muži: 12 tis. (63 %)

Zdroj dat: MŠMT, 2023.

Muži dlouhodobě dominují v předčasných ukončeních povinné školních docházky.

Zdroj dat: MŠMT, 2023.

Přestože ženy tvoří **60 %** absolventů magisterského studia,

jejich zastoupení mezi výzkumnými pracovníci a pracovníky je **29 %**.

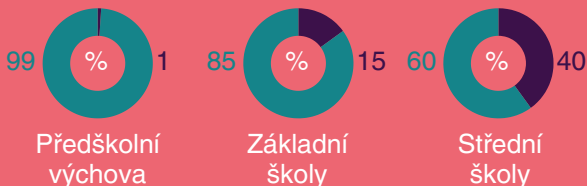

Zdroj dat: MŠMT, 2023; Eurostat, 2022.

Školství je velmi **feminizovaný** sektor trhu práce. Současně vykazuje silnou **vertikální** i **horizontální** segregaci.

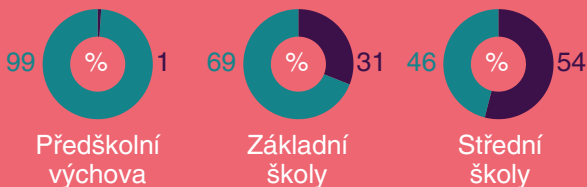
■ Ženy ■ Muži

Vyučující v regionálním školství:

Zdroj dat: MŠMT, 2023.

Vedení regionálního školství:

Zdroj dat: MŠMT, 2023.

7. Společnost

Genderové stereotypy jsou považovány za jednu z klíčových příčin nerovností žen a mužů. Přestože genderové stereotypy negativně dopadají převážně na ženy, řada z nich má nepříznivý vliv na realizaci práv či postavení mužů.

Sexismus ve sportu odkazuje na předsudky a nespravedlivé zacházení se sportovkyněmi a sportovci.

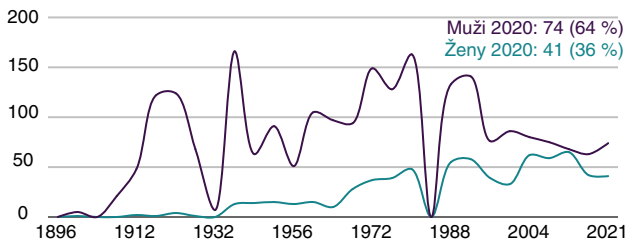
Projevy sexismu se ve sportu projevují v odlišných platových ohodnoceních; v mediálním pokrytí ženských sportovních výkonů; skrze sexualizaci ženských těl; skrze dvojí standardy úspěchu, vzhledu či výkonu; nebo také v oblasti financování, sponzorství a vedení týmu.

Genderové role jsou naučené, liší se napříč lidskými společnostmi a proměňují se v čase. Jsou historicky a místně podmíněné.

Nejsou přirozenou a neměnnou charakteristikou žen a mužů, ale odráží aktuální stav sociálních vztahů mezi nimi.

Složení české a československé reprezentace na LOH, 1896–2021.

Hodnoty jsou uvedené v celých číslech.

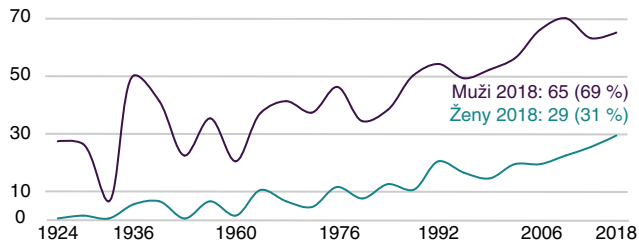
Zdroj dat: Český olympijský výbor, 2022.

První účast české reprezentace proběhla na II. OH v Paříži roku 1900. Byly to zároveň první hry, kterých se účastnily ženy. Česká výprava si odvezla první stříbrnou (František Janda-Suk – hod diskem) a dvě bronzové medaile (Hedwig Rosenbaumová – dvouhra a smíšená čtyřhra v tenise).

Složení české a československé reprezentace na ZOH, 1924–2018.

Hodnoty jsou uvedené v celých číslech.

Zdroj dat: Český olympijský výbor, 2022.

Zastoupení ve vedení a radách veřejnoprávních médií, 2023.

Hodnoty jsou uvedené v celých číslech.

Zdroj dat: webové stránky ČRo, ČT, ČTK, 2023.

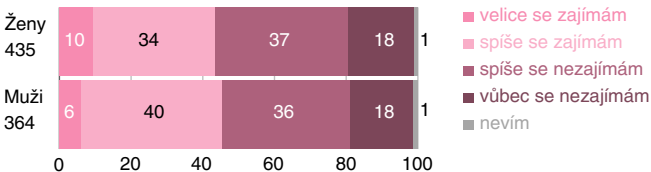
Absence žen v rozhodovacích pozicích v médiích je dlouhodobý problém. Média mají vliv na veřejné mínění a mohou hrát zásadní roli při ochraně lidských práv, ale i přispívat k šíření genderových stereotypů.

SPOLEČNOST

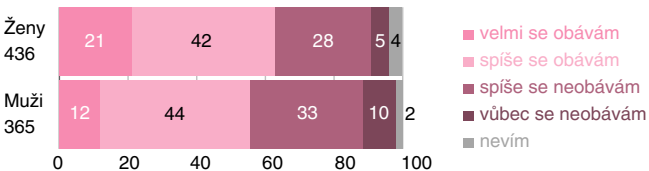
Postoje české veřejnosti ke změně klimatu na Zemi, 2022.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

Jak se zajímáte o změnu klimatu?

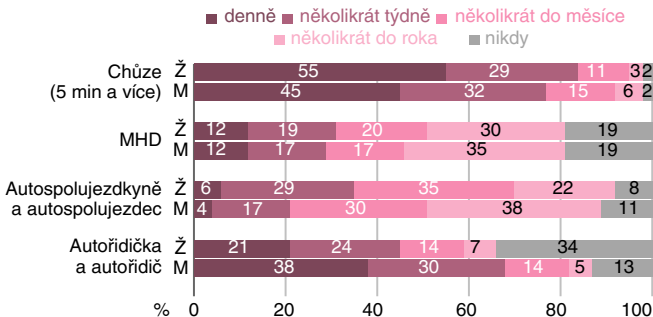
Jak moc se obáváte změny klimatu?

Zdroj dat: CVVM, 2022.

Frekvence využití jednotlivých dopravních módů, 2020.

Hodnoty jsou uvedené v procentech. Muži (n=4 336), ženy (n=4 584).

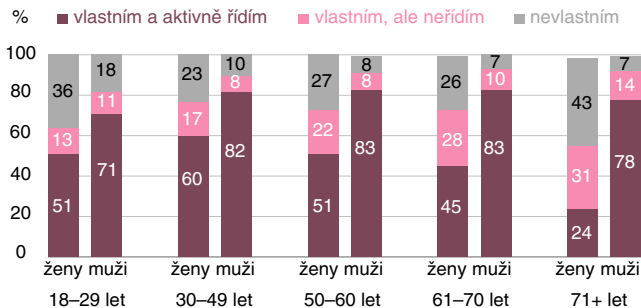
Zdroj dat: MD (Dopravní chování žen v datech), 2020.

Ženy a muži se liší ve využívání různých typů dopravy. Ženy častěji chodí pěšky než muži. Muži naopak častěji řídí automobily. Využívání městské hromadné dopravy bylo ovlivněno pandemií covid-19, proto zde nejsou patrné genderové rozdíly. Nicméně obecně jsou to opět ženy, které častěji MHD využívají.

Muži častěji vlastní řidičský průkaz a zároveň je mezi nimi výrazně větší podíl aktivních řidičů (viz následující graf). Dopad tradičních genderových rolí je viditelný na účelnosti cest, kdy ženy podnikají své cesty primárně z důvodu péče o děti a další blízké osoby. Jejich cesty jsou zároveň kratší a čtenější. Muži naopak tvoří většinu u cest do práce a za účelem pracovních cest.

Vlastnictví řidičského oprávnění, 2020.

Hodnoty jsou uvedené v procentech. Muži (n=4 306), ženy (n=4 532).

Zdroj dat: MD (Dopravní chování žen v datech), 2020.

Vybrané přestupky bodovaných řidiček a řidičů, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v celých číslech.

	Ženy	Muži	Celkem
Řízení pod vlivem alkoholu	713	6 676	7 389
Řízení pod vlivem jiné návykové látky	300	3 007	3 307
Nedání povinné přednosti v jízdě	4 070	9 541	13 611
Používání mobilního telefonu za jízdy	12 166	47 993	60 159
Nepřipoutání bezpečnostní pásem, nepoužití ochranné přilby	6 375	37 626	44 001
Překročení rychlosti v obci	7 132	28 477	35 609
Překročení rychlosti mimo obec	1 344	7 521	8 865

Zdroj dat: MD, 2022.

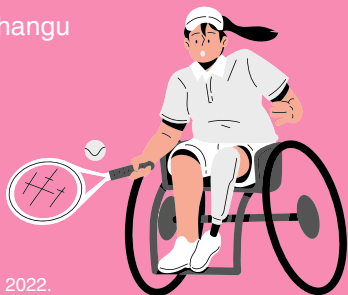
Českou republiku dlouhodobě ve sportu reprezentují většinově muži, ať už se jedná o OH či paralympiádu.

ZOH 2018 v Pchjongčchangu

69 % Muži **31 %** Ženy

LOH 2020 v Tokiu

64 % Muži **36 %** Ženy

Zdroj dat: Český olympijský výbor, 2022.

Zastoupení žen ve vedení veřejnoprávních médií je dlouhodobě **velmi nízké**. Nejvyšší je v ČTK – 26 %.

Zdroj dat: webové stránky ČTK, 2023.

Muži častěji **vlastní řidičský průkaz** a zároveň je mezi nimi větší podíl aktivních řidičů. Výrazné rozdíly jsou patrné také u **chůze**, kterou jako prostředek využívají častěji ženy.

Zdroj dat: MD (Dopravní chování žen v datech), 2020.

8. Vnější vztahy

Česko přispívá k celosvětovému úsilí prosazování genderové rovnosti nejen svou vnitrostátní politikou, ale také prostřednictvím svého zahraničně politického a mezinárodního působení.

Agenda ženy, mír a bezpečnost je univerzální agendou OSN, která vyzývá všechny státy, aby zajistily účast a zapojení žen ve svých bezpečnostních politikách a při budování míru, včetně začlenění genderové perspektivy do veškerého úsilí o obnovu a mezinárodní rozvoj.

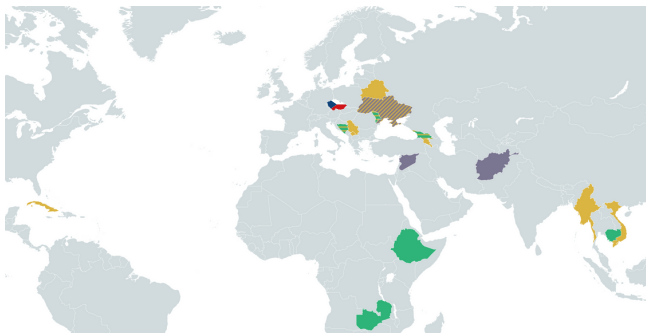
Feministická zahraniční politika⁵ je přístup k zahraniční politice a diplomacii, který se opírá o pětici klíčových zásad: intersekcionalita, empatická reflexivita, substantivní zastoupení a participace, odpovědnost a aktivní závazek k míru. Zaměřuje se na zohlednění genderových aspektů ve všech aspektech zahraniční politiky, a to včetně konfliktu, rozvojové spolupráce, lidských práv, obchodu a migrace.

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen byla přijata v roce 1979.

Státy se zavázaly zabezpečit rovnoprávnost mužů a žen při využívání všech hospodářských, sociálních, kulturních, občanských a politických práv.

⁵Blíže viz – J. Cheung a kol., *Feministická zahraniční politika v každodenní praxi*. Praha: Heinrich-Böll-Stiftung, 2021.

Mapa prioritních zemí zahraniční rozvojové a transformační spolupráce České republiky, 2022.

■ **Prioritní země zahraniční rozvojové spolupráce**

Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko a Zambie

■ **Specifické země zahraniční rozvojové spolupráce**

Afghánistán, Sýrie a Ukrajina

■ **Prioritní země transformační spolupráce**

Arménie, Barma/Myanmar, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Kosovo, Kuba, Moldavsko, Srbsko, Ukrajina a Vietnam

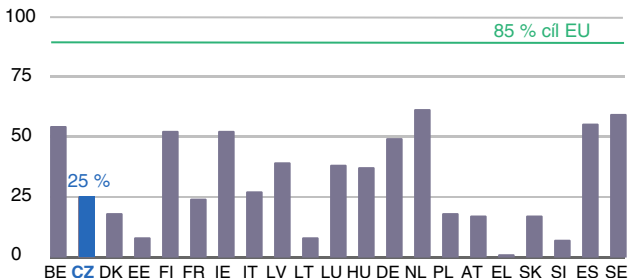

Zdroj dat: MZV, 2023.

Česká republika se aktivně podílí na zahraniční rozvojové spolupráci, a to jak v rámci dvoustranné (viz mapa výše), tak i mnohostranné spolupráci (v koordinaci EU, OSN nebo také OECD). V partnerských zemích i v mezinárodních organizacích ČR klade mimo jiné důraz na rozvoj demokracie a respekt k lidským právům, včetně genderové rovnosti a posílení postavení žen.

Zastoupení nových projektů, u kterých došlo k zohlednění genderového hlediska, srovnání EU zemí, 2021.

Hodnoty jsou uvedené v procentech. Zobrazeny jsou členské státy EU, které jsou také součástí OECD (PT neuvedeno).

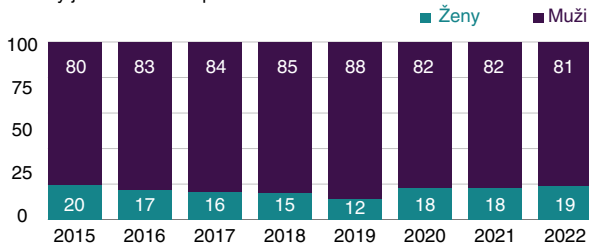
Zdroj dat: OECD, 2022.

VNĚJŠÍ VZTAHY

Evropská unie si vytyčila cíl, aby 85 % všech nových projektů do roku 2025 v rámci vnějších vztahů přispívalo k genderové rovnosti a posílení postavení žen.

Velvyslankyně a velvyslanci ČR, 2015–2022.

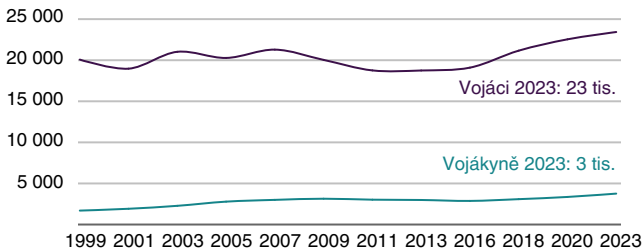
Hodnoty jsou uvedené v procentech.

Zdroj dat: AMO, 2022.

Vojákyňe a vojáci Armády ČR, vybrané roky.

Hodnoty jsou uvedené v tisících.

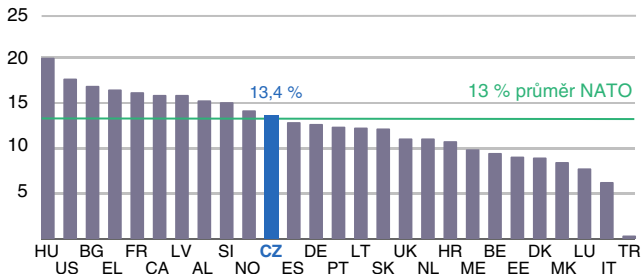
Zdroj dat: MO, 2023.

Přestože počet vojáku v rámci Armády ČR přesahuje počet vojáků zhruba sedminásobně, v porovnání s ostatními zeměmi NATO je podíl vojáků v Armádě ČR lehce nadprůměrný.

Podíl vojáků v armádách zemí NATO, 2020.

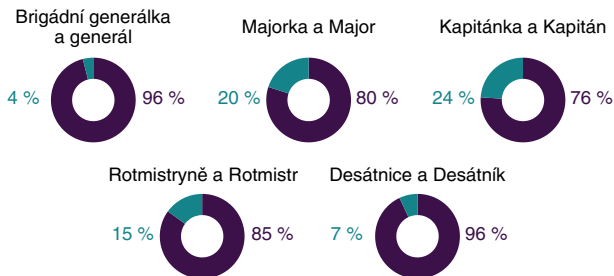
Hodnoty jsou procentech.

Zdroj dat: NATO, 2020.

Podíl žen a mužů ve vybraných hodnostech Armády ČR, 2023.

Hodnoty jsou uvedené v procentech.

Zdroj dat: MO, 2023.

VNĚJŠÍ VZTAHY

Historicky první brigádní generálkou Armády ČR se stala v roce 2017 Lenka Šmerdová. V roce 2021 získala tuto hodnost také Zuzana Kročová.

Podíl vojáků Armády ČR na zahraničních operacích a pozorovatelských misích OSN je nízký. V roce 2021 se těchto zahraničních operacích a misích účastnilo celkem 51 vojáků (tj. 5 %) a 1035 vojáků (tj. 95 %).

Vojákyňe a vojáci v aktivních zálohách Armády ČR, 2023.

Hodnoty jsou uvedené v celých číslech a procentech.

Zdroj dat: MO, 2023.

81 % velvyslankyň a velvyslanců ČR tvoří muži, zatímco ženy tvoří **19 %** z nich.

Zdroj dat: AMO, 2022.

Podíl zastoupení vojáků v Armádě ČR činil k 1. lednu 2023 **13 %**.

Zdroj dat: MO, 2023.

Ve srovnání států NATO je zastoupení žen v Armádě ČR **lehce nadprůměrné** oproti ostatním zemím.

Zdroj dat: NATO, 2022.

Ženy a muži v datech 2023

Přestože rovnost žen a mužů patří k základním hodnotám České republiky, přetrvává v české společnosti řada genderových nerovností. Genderové statistiky jsou klíčové pro jejich odhalení a řešení. Poskytují podrobný přehled stěžejní pro politická rozhodnutí, zvyšují povědomí a podporují změny. Genderové statistiky jsou proto nezbytné pro tvorbu efektivních opatření k dosažení spravedlivé společnosti pro nás všechny.

Tematické oblasti Ženy a muži v datech 2023 úzce souvisí s vládní Strategií rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030. Cílem strategie je podpořit pozitivní změny v oblasti rovnosti žen a mužů a vyvrátit negativní trendy tam, kde přetrvávají anebo se prohlubují.

Publikace je členěna do 8 kapitol: Demografické charakteristiky, Práce a péče, Rozhodování, Bezpečí, Zdraví, Poznání, Společnost a Vnější vztahy.

**Elektronická
verze publikace**

**Navštivte naše
webové stránky**

